

Akademik Momir ĐUROVIĆ

**POVODOM OTVARANJA MEĐUNARODNOG
NAUČNOG SKUPA „SKADARSKO JEZERO
– STANJE I PERSPEKTIVE”**

*Vaša ekscelencija predsjedniče Republike Albanije, gospodine Topi,
Vaša ekscelencija predsjedniče Crne Gore, gospodine Vujanoviću,
vaše ekscelencije ministri u vladama Crne Gore i Albanije,
poštovani rektori, uvaženi gradonačelnici opština koje baštine prostore
Skadarskog jezera,
poštovani učesnici skupa,*

Kada sam prije nekoliko mjeseci posjetio Albansku akademiju nauka, čiji sam inostrani član, da bih održao predavanje o antropocenoj eri, imao sam tu privilegiju da me primi njegova ekscelencija, predsjednik Republike Albanije, gospodin Bimir Topi. Koristeći naklonost domaćina, iskoristio sam njegovu zabrinutost za stanje koje vlada u domenu rješavanja pitanja vezanih za Skadarsko jezero da mu predložim da zajedno sa predsjednikom Crne Gore, gospodinom Filipom Vujanovićem, bude pokrovitelj višednevnog skupa o Skadarskom jezeru, koji bi organizovale Crnogorska akademija nauka i umjetnosti i Albanska akademija nauka. Imao sam tu slobodu jer sam znao da i predsjednik Crne Gore dijeli ista osjećanja prema problemima vezanim za Skadarsko jezero.

Danas, nekoliko mjeseci poslije, svima nam je zadovoljstvo da prisustvujemo otvaranju Međunarodnog naučnog skupa *Skadarsko jezero – stanje i perspektive*, u organizaciji Crnogorske akademije nauka i umjetnosti i Albanske akademije nauka. I ova manifestacija dokaz je veoma plodne saradnje dviju akademija koja traje već više od desetljeća i umnogome je krčila puteve boljeg razumijevanja dva naroda i bila prethodnica mnogih političkih i drugih aktivnosti između naše dvije zemlje.

Skadarsko jezero oblikovano je u sadašnjem obliku i na današnjem nivou voda u periodu od 1845. godine do 1858. godine kada je rijeka Drim promijenila svoj prirodni tok i ulila se u Skadarsko blato. U mnogo navrata u prošlosti je taj problem bio

* *Skadarsko jezero – stanje i perspektive*, Podgorica – Skadar, 19–21, jun 2010. godine

razmatran. Tako je na Berlinskom kongresu, 1878. godine, Turska imperija preuzela obavezu da reguliše tok rijeke Drim i da tako vrati nivo Skadarskog jezera na prvobitni. Na Londonskoj konferenciji 1913. godine ponovo je preuzeta obaveza da se nivo voda Skadarskog jezera uredi. Mnoga rješenja od tada, nuđena od strane albanske vlade, Vlade Kraljevine Jugoslavije, kao i ona u doba Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, nikada nijesu ugledala svjetlo dana. No, ironično, treba da budemo zadovoljni svim tim neuspjesima jer su oni doprinijeli da danas imamo na našim teritorijama jedno od najvećih prirodnih bogatstava u ovoj regiji. Njegove prirodne ljepote, bogatstvo biodiverziteta, kulturni spomenici, bogatstvo vodom i ostalo čine ga jednim od najznačajnijih resursa Crne Gore i Albanije.

Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, zajedno sa Albanskom akademijom nauka, prepoznala je probleme koje je potrebno riješiti prije političkih odluka o sudbini Skadarskog jezera. Uspostavljeni projekat *Uređenje vodnog režima Skadarskog jezera i rijeke Bojane* je ponos dvije akademije, a sigurno i dvije vlade koje su ga prepoznale i koje su finansirale početna istraživanja. Urađivši, po prvi put, batimetrijska mjerenja rijeke Bojane kao i Skadarskog jezera, sa više od 1.500.000 tačaka stvorili smo uslove da se urade hidrauličke i hidrološke studije kao osnov za političko odlučivanje, kao i daljnja istraživanja vezana za turizam, zaštitu životne sredine, kulturno nasljeđe i ostalo.

Moram reći da smo na rezultate dosadašnjih zajedničkih istraživanja veoma ponosni. Pokazali smo, dvije akademije, da možemo svojim kapacitetima da organizujemo tako komplikovana i zahtjevna istraživanja, pri čemu smo našu saradnju podigli na najveći mogući nivo.

No, iako veoma složena i zahtjevna, ta istraživanja su tek početak onoga što smo osmislili kako bismo dvjema vladama omogućili da donesu ispravne odluke o sudbini Skadarskog jezera, odluke koje će počivati na objektiviziranom znanju.

Tranzicija u kojoj se nalaze naše dvije zemlje nosi sa sobom i mnoge nejasnoće i zamke. Jedna jeste i poštovanje autorskih prava. U situaciji kada u obje zemlje pristižu, iz različitih međunarodnih izvora, značajna finansijska sredstva za izučavanje Skadarskog jezera, veoma je unosno preuzeti tuđe ideje i projekte. Nažalost, desilo se to i sa projektom dviju akademija *Uređenje vodnog režima Skadarskog jezera i rijeke Bojane*. Svi su izgledi da se može desiti da naš projekat nastave da rade oni koji su ga neovlašćeno preuzeli i koji mogu da koriste ta inostrana sredstva, a to nijesu ove dvije institucije, niti one koje su do sada participirale u radu na ovom megaprojektu.

Danas u obje zemlje postoji mnogo različitih mišljenja šta treba uraditi sa Skadarskim jezerom, od onih koja predlažu regulisanje plovnosti rijeke Bojane do onih koja bi da Jezero ostane netaknuto u duhu održivog razvoja. Iako se danas održivi razvoj tumači na različite načine, to nije pokret, ni u jednom scenariju, koji zahtijeva da se prirodni resursi ne mogu koristiti. Tačno je da je potrebno floru i faunu Skadarskog jezera maksimalno sačuvati, ali takođe je tačno da ukoliko se uposle nauka i savremene tehnologije u planiranje i upravljanje Skadarskim jezerom, moguće je ispravnije koristiti prirodna bogatstva kojima ono raspolaže. To je ono što treba imati na umu, naročito oni koji često ne razumiju ispravno značenje termina održivog razvoja i ekološkog pokreta.

Ovaj skup okupio je više od 90 autora koji će u ova tri dana u Podgorici, na Jezeru i u Skadru ukazati na mnoge aspekte vezane za probleme korišćenja Skadarskog jezera, a naročito govoriti o fizičko-geografskim osobinama sliva Skadarskog jezera, životnoj sredini, kulturnoj baštini, privrednim aktivnostima, kao i o planiranju i upravljanju Skadarskim jezerom. Želim unaprijed da se zahvalim i čestitam svima njima na značajnim doprinosima koje su svojim radom do sada dali, a naročito onom koji će dati, kako bismo obezbijedili dovoljno pouzdanog znanja, što bi omogućilo onima koji politički odlučuju, u našim dvjema zemljama, da donesu ispravnu odluku o sudbini Skadarskog jezera.

Ne manje važno, želim vam svima plodotvoran i uspješan boravak u Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti, kao i prijatan boravak u Crnoj Gori.

U tom duhu proglašavam skup otvorenim.